

b. Sâbit, Habbâb b. Eret, Abdullah b. Ömer, Abdullah b. Amr, Ma'kıl b. Sinân, Mugire b. Şu'be, Hz. Âişe, Ümmü Rûmân ve Ümmü Seleme gibi sahâbîlerden hadis rivayet etmiştir. Kendisinden de çoğu Kûfeli olan Şa'bî, İbrâhim en-Nehaf, Şakîk b. Seleme, Yahyâ b. Cezzâr, kardeşinin oğlu Muhammed b. Münteşir, Abdurrahman b. Abdullah b. Mes'ûd, Mekhûl b. Ebû Müslim eş-Şâmî, Ebû İshak es-Sebîî gibi âlimler hadis öğrenmiştir. Mesrûk, Abdullah b. Mes'ûd'un halka kıraati ve sünneti öğreten önde gelen talebeleri arasında sayılmıştır. Bu sebeple rivayetlerinin büyük kısmı İbn Mes'ûd'dandır. Fetva konusunda Kâdî Şüreyh'ten daha bilgili olduğu, zaman zaman Şüreyh'in kendisiyle istişare ettiği kaydedilir. İbn Sa'd, Yahyâ b. Maîn, Ali b. Medînî, Ebû'l-Hasan el-İclî gibi hadis münekkitleri tarafından güvenilir kabul edilen Mesrûk'un rivayetleri *Kütüb-i Sitte*'de yer almış ve kurrâdan olduğu için Kûfe tefsir ekolü müfessirlerinden sayılmıştır. Bir ara kadılık görevinde de bulunan Mesrûk, bu sırada ne beytûlmâlden ücret ne de görevi sırasında kendisine müracaat edenlerden hediye almıştır.

Âbid ve zâhid bir kişi olup ayakları şişinceye kadar namaz kılan Mesrûk çeşitli fetih hareketlerinde de yer almış, Kâdiyiye'de bulunmuş, bu savaşta kolundan yaralanıp çolak kalmış, başından yaralanıp felç geçirmiş ve kambur olmuş. Sırfın Savaşı'nda iki grubun arasına girip Kur'an'dan bazı âyetler okuyarak savaşı önlemeye çalışmıştır. Ziyâd b. Ebîh tarafından Vâsıt yakınlarındaki Silsile'ye zekât âmili olarak gönderilen Mesrûk burada iki yıl görev yaptıktan sonra 62 (682) veya 63 (683) yılında vefat etmiş ve buraya defnedilmiştir.

BİBLİYOGRAFYA :

Ebû Dâvûd, "Edeb", 62; İbn Sa'd, *et-Tabakât*, VI, 76-84; Buhârî, *et-Târîhu's-şagîr*, I, 123; Ebû'l-Hasan el-İclî, *Ma'rifetü's-şikât* (nşr. Abdülalîm Abdülazîm el-Bestevî), Medine 1405/1985, II, 273; İbn Ebû Hâtim, *el-Cerh ve't-ta'dil*, VIII, 396-397; İbn Hibbân, *eş-Şikât*, V, 456; Kelâbâzî, *Ricâlü Şahîhi'l-Buhârî*, II, 430; Hatîb, *Târîhu Bağdâd*, XIII, 232-234; Bâcî, *et-Ta'dil ve't-tecrîh li-men harrece lehü'l-Buhârî fi'l-Câmi'i's-şahîh* (nşr. Ebû Lübâbe Hüseyin), Riyad 1406/1986, II, 447; Mizî, *Tehzîbü'l-Kemâl*, XXVII, 451-454; Zehebî, *Tezkiretü'l-huffâz*, III, 815-816; a.mlf., *A'lâmü'n-nübelâ*, IV, 63-69; İbn Abdülhâdî, *Ulemâ'ü'l-hadîs*, I, 102-103; İbn Hacer, *Tehzîbü'l-Tehzîb*, X, 109-111; a.mlf., *el-İşâbe* (Bicâvî), VI, 291-292; Abdüsettâr eş-Şeyh, *A'lâmü'l-huffâz ve'l-muħaddîşin*, Dimaşk-Beyrut 1417/1997, III, 282-308.

BÜNYAMİN ERUL

MEST

Ev içinde ve üzerine başka bir ayakkabı geçirmek suretiyle dışarıda giyilen bir ayakkabı türü.

Halk arasında mes olarak da söylenen mest, Arapça'da "sıvazlama" anlamına gelen mesh kelimesinin Türkçe'deki şeklidir. Osmanlı giyim kuşam tabirleri arasında **çedik** adıyla da anılan bu ayakkabı çeşidine mest denilmesinin sebebi, bir şer'î kolaylık olmak üzere abdest alıp giyildikten sonra abdesti bozan ilk durumdan itibaren bir gün süreyle (seferî halde üç gün) abdest alırken ayakların yıkanmaması için sadece bu ayakkabının isak elle sıvazlanmasının yeterli sayılmasıdır (bk. MESH). Bundan dolayı mest, fıkıh kaideleleri çerçevesinde aşık kemiklerini örtecek ve ayaktan kolaylıkla çıkmayacak biçimde yapılmaktadır. Tabanı ince köseleden olanlar da bulunmakla beraber mestin en yaygın türü tabanı dahil tamamı sahtiyan, meşin veya nubuk gibi yumuşak deri cinslerinden yapılanlardır; çünkü mestin namaz kılma sırasında kolaylıkla eğilip bükülmesi gerekmektedir. Eski mestler, genellikle sarı sahtiyan ve profilden biçilmiş iki parçanın boydan boya dikilmesiyle elde edilen, dolayısıyla tabanının ortasından dikiş geçen ucu sivri, boğazı dar, koncu geniş ve önu giymede kolaylık sağlamak üzere dil gibi uzunca bırakılmış bir modeldedir. Üzerine giyilen pabuç ise genellikle aynı renk deriden, tabanı kösele, arkası üstüne basılarak veya gerektiğinde kaldırılıp topuğa geçirilerek giyilebilen yemeni tarzında yapılmıştır. Çedik-pabuç denilen bu ayakkabı türü sonraları mest-pabuç ve daha sonra da mest-lastik çiftine dönüşmüştür. Bugün genellikle bir yanından fermuarlı veya nâdiren iki yanından lastikli ve içi müflonlu yahut müflonsuz (çorap mest) yapılan mestlerin yine aynı deriden kesilmiş yumuşak bir tabanı bulunmaktadır. Mestin üzerine deri pabuç yerine "kara lastik" denilen, üstü ayak tarafının yarı hizasından itibaren hilâl şeklinde açık, pres kılıpla imal edilen lastik ayakkabı veya kundura yahut bot giyilmektedir.

BİBLİYOGRAFYA :

Reşad Ekrem Koçu, *Türk Giyim, Kuşam ve Süslenme Sözlüğü*, Ankara 1967, s. 69, 173; *Bölgesel Türk Giysileri*, İstanbul 1972, s. 17; Pakalın, I, 339-340; II, 491.

DİA

MESTÛR

(المستور)

İki veya daha fazla güvenilir râvisi bulunduğu halde adâlet bakımından durumu bilinmeyen râvi hakkında kullanılan bir terim.

Sözlükte "örtülü, kapalı, gizli" gibi anlamlara gelen ve setr (seter) kökünden türeyen bir isimdir. Hadis terimi olarak "kendisinden iki veya daha fazla güvenilir râvi rivayette bulunduğu halde hadis rivayetiyle fazla meşgul olmadığı için muhaddislerce tanınmayan veya cerh -ta'dil yönünden hakkında bir hüküm bulunmayan ya da hakkında ne hüküm verileceği bilinmeyen râvi" demektir. Fıkıh alanında da şahitlik ve velâyet gibi kişinin adâlet ve fıkıh vasıflarının hükme tesir ettiği durumlarda bu özellikleri belli olmayanlara mestûr denir ve bazı durumlarda diğerlerinden farklı hükümlere tâbi tutulur. Âdil kişilerin (müzekkî) bunların âdil veya fâsık olduğuna dair beyanlarıyla kapalı halleri ortadan kalkar (bk. TEZKİYE). Kişinin müslüman, hür ve bâliğ olup olmadığının bilinmemesi de bunların şart koşulduğu durumlarda akde engel teşkil eder.

Kendisinden iki veya daha fazla güvenilir râvi rivayette bulunduğu için kimliği bilinen ve dış yönüyle âdil görünen, ancak iç yönüyle adâleti meçhul kalanlara "mestûrül-hâl, mechûlül-adâle bâtinen" denir (bk. MEÇHUL). Mestûr olduğu söylenen her râvi mechûlül-hâldir, ancak her mechûlül-hâl mestûr değildir. Bununla birlikte İbn Hacer (*Nüzhetü'n-naẓar*, s. 46) ve Bahrülulûm el-Leknevî gibi âlimler mechûlül-hâl ile mestûru eş anlamlı kabul etmişlerdir. Râvileri yakından görme ve tanıma imkânına sahip olan ilk devir münekkitlerinin yaşadıkları dönem açısından böyle bir ayırım mâkul görünse de onları sadece ricâl kaynaklarındaki bilgilere bakarak değerlendirecek olanlar açısından bu iki kavramı eş anlamlı kabul etmek daha uygun görünmektedir. Ayrıca râvinin iç durumunu (bâtinî adâlet) tesbit çok zor, hatta imkânsızdır. Bâtinî adâletin yansımaları demek olan zâhirî davranışları esas almak ve sonuç itibarıyla mechûlül-hâl ile mestûr arasında esasen bir fark bulunmadığını söylemek mümkündür.

Hadis ve fıkıh usulü kaynaklarında mestûr râvinin rivayetinin kabul edilip edilmeyeceği konusu, mestûrun tanımı